

Asia: VN/25829/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Veikkaus Oy:n lausunto - Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain, rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain sekä finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta (valtiovarainministeriön julkaisuja – 2021:45).

Veikkaus Oy haluaa kohteliaimmin lausua seuraavaa:

Poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmä (PEP)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmän alakohtaa, joka viittaa valtion kokonaan omistaman yrityksen hallinto-, johto- ja valvontaelimen jäseniin. Esityksen mukaan poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmä laajennettaisiin kattamaan valtion enemmistöomisteisessa yrityksessä merkittävässä tehtävässä toimivaa henkilöä. Lisäksi määritelmää ehdotetaan muutettavan siten, että se kattaisi jatkossa myös muiden valtioiden kuin Suomen valtion omistamat suomalaiset yritykset.

Veikkaus pitää esitettyjä muutoksia lähtökohtaisesti perusteltuina, mutta kiinnittää erityistä huomiota vaikutusten arviointiin koskien määritelmän laajentamista myös muiden valtioiden kuin Suomen valtion omistamiin suomalaisiin yrityksiin. Esityksessä todetaan, että muutoksen vaikutuksista ei ole saatavissa tietoja ja, että muutoksen kaikkia käytännönvaikutuksia ilmoitusvelvollisille ei pystytä luotettavasti arvioimaan. Veikkauksen näkemyksen mukaan esitys ei tältä osin täytä lakiesityksen vaikutusarvioinnilta vaadittavia vaatimuksia.

Suunnitellulla muutoksella voidaan arvioida olevan ilmoitusvelvollisen kannalta merkittäviä toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia, joita ei esityksen perusteella ole mahdollista arvioida. Ilmoitusvelvollisen käytettävissä ei ole tietoteknistä ratkaisua kuten yhteistä tietokantaa, jota hyödyntäen ilmoitusvelvollisen olisi mahdollista varmistua henkilön poliittisesti vaikutusvaltaisesta asemasta. Tämän johdosta tulisi harkita esimerkiksi viranomaisen ylläpitämää tietokantaa, joka olisi ilmoitusvelvollisten hyödynnettävissä.

Olennaista on, että ilmoitusvelvollinen pystyy kohtuullisin ja tavoiteltavaan päämäärään nähden oikeasuhteisin toimenpitein täyttämään sille lainsäädännössä asetetut velvollisuudet. Tilanteessa, jossa ilmoitusvelvollinen joutuu tarkastamaan markkinoilla olevista kaupallisista palveluista poliittisesti vaikutusvaltaiset henkilöt myös Suomen valtion ulkopuolisten yritysten osalta, on ongelmallinen sekä yhdenvertaisuuden että tarkistusten luotettavuuden kannalta.

EU:n pakoteasetuksiin ja kansallisiin jäädyttämispäätöksiin liittyvä asiakkaan tunteminen

Esitysluonnoksessa ehdotetaan rahanpesulain 3 lukuun lisättäväksi uusi 16 §. Pykälässä säädettäisiin ilmoitusvelvollisen velvollisuudesta huomioida asiakkaan tuntemista koskevilla menettelyissään EU:n pakoteasetuksiin sisältyvät velvoitteet nimettyjen tahojen jäädyttämiseksi ja kiellot luovuttaa varoja näille sekä jäädyttämislain mukaiset jäädyttämispäätökset.

Veikkaus Oy katsoo, että esitysluonnoksessa omaksuttu lähtökohta siitä, että ilmoitusvelvollisen EU:n pakoteasetuksiin ja kansallisiin jäädyttämispäätöksiin liittyvä asiakkaan tunteminen ja niiden täytäntöönpanon tehostuminen rahanpesulakiin otettavien säännösten kautta, on asianmukainen.

Veikkaus Oy haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota uuden, ennakollisen velvoitteen tulkintaan rahapelien toimeenpanossa.

Esitetyn 16 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on aina asiakassuhdetta perustettaessa ja asiakassuhteen jatkuvassa seurannassa sekä rahanpesulain 3 luvun 2 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ennen kuin yksittäinen liiketoimi suoritetaan varmistuttava siitä, että onko asiakas EU:n rajoittavia toimenpiteitä koskevissa asetuksissa säädetyn

tai varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) mukaisen varojen jäädyttämisen kohteena.

Veikkaus Oy:n rahapeliä pelaaminen edellyttää tällä hetkellä tunnistautumista verkossa tapahtuvan pelaamisen ja tiettyjen fyysisessä ympäristössä toimeenpantavien pelien osalta (raha-automaatit, kasinopelit ja pitkäveto). Anonyymipelaaminen on näin ollen vielä mahdollista joidenkin pelien osalta. Eduskunnassa on vireillä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (135/2021 vp). Hallituksen esityksen mukaan vuoden 2024 alusta alkaen Veikkaus Oy:n rahapeliä pelaaminen edellyttää pelaajan tunnistautumista.

Tunnistautuneen pelaamisen mahdollistavia Veikkauskortteja on noin 2,1 miljoonaa kappaletta. Veikkauskortin saaminen edellyttää suomalaista sosiaaliturvatunnusta ja asuinpaikkaa Manner-Suomessa (Suomi pl. Ahvenanmaan maakunta). Casino Helsingissä pelaaminen edellyttää niin ikään tunnistautumista. Tunnistautumisen vaatimus tulee vastaavasti Casino Tampereelle, kun se avataan. Casinon asiakaskunta on toiminnan luonteesta johtuen osin kansainvälistä.

Lakiluonnoksen 16 §:n § momentissa lähdetään em. tavalla siitä, että pakotetarkistus on tehtävä mm. aina asiakassuhdetta perustettaessa. Edellä mainittu vaatimus tarkoittanee luonnoksen perusteella käytännössä, että Veikkaus Oy:llä ilmoitusvelvollisena tulisi olla käytössään reaaliaikainen pakotetarkistusprosessi, kun asiakassuhdetta perustetaan esimerkiksi Veikkauskortin myöntämisen yhteydessä. Veikkaus Oy toteaa, että ottaen huomioon Veikkaus Oy:n koko asiakaskannan laajuuden reaalin pakotetarkistusprosessi on kustannuksiltaan mittava ja osin suhteeton tavoiteltavaan päämäärään nähden.

Veikkaus Oy katsookin, että lainvalmistelussa tulisikin tarkentaa sitä, miten vaatimusta pakotetarkistuksen suorittamisessa etenkin ”aina asiakassuhdetta perustettaessa”, mutta myös ”asiakassuhteen jatkuvassa seurannassa” on tulkittava. Jälkimmäisen kriteerin kohdalla kyse on siitä, kuinka usein jatkuvaa seurantaa on toteutettava.

Epäilyttävä liiketoimi

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 20 kohta, jossa määriteltäisiin epäilyttävä liiketoimi. Veikkaus pitää kannatettavana, että esityksessä pyritään tarkentamaan epäilyttävän liiketoimen määritelmää. Veikkauksen näkemyksen mukaan määritelmää olisi hyvä kuitenkin vielä täsmentää. Veikkauksen käsityksen mukaan jää epäselväksi muun muassa se, kuinka pitkälle ilmoitusvelvollisen tulee asiaa selvittää.

Muita huomioita

Veikkaus pitää valitettavana sitä, ettei esitykseen otettu mukaan suunniteltua tietojenvaihtoa koskevaa selvitystä. Esimerkiksi rahanpesulain 4 luvun 4 §:ssä säädetty poikkeukset saattaisivat edellyttää selvennystä. Veikkaus korostaa, että nykylainsäädännön puitteissa ilmoitusvelvollisten välinen tietojenvaihto on mahdollista varsin suppeasti ja rajallisesti.

Veikkaus toivoo, että tämä asia otettaisiin uudelleen arvioitavaksi mahdollisimman pikaisesti, kun rahanpesulainsäädäntöä uudistetaan seuraavan kerran.

Kunnioittavasti

Veikkaus Oy

Hanna Kyrki

laki- ja vastuullisuusjohtaja

Mikkola Jarkko
Veikkaus Oy